

Pilar Bayer, medalla d'honor 2015 de la Xarxa Vives

Acte de lliurament de la medalla

La Xarxa Vives va celebrar el passat 10 de juliol l'acte de cloenda del curs 2014-2015, centrat en l'homenatge de les vint-i-una universitats de la Xarxa a la matemàtica Pilar Bayer i a l'artista Antoni Miró, amb la concessió de les corresponents medalles d'honor 2015.

Pilar Bayer és una investigadora en teoria de nombres reconeguda internacionalment i professora d'universitat, i per descomptat és ben coneguda també en l'àmbit de la matemàtica catalana. El reconeixement de la Xarxa Vives a la seva vàlua és indiscutiblement una bona notícia per a la comunitat matemàtica catalana, per la qual cosa compartim el desenvolupament de l'acte d'homenatge a través d'aquesta revista, en la qual ella ha col·laborat en múltiples ocasions.

L'obertura de l'acte va anar a càrrec de Josep A. Planell, president de la Xarxa Vives i rector de la UOC, que va presentar els homenatjats i va donar pas a la lectura de l'acta de concessió de les medalles.

Jordi Quer, professor de la UPC, va pronunciar la *laudatio* de Pilar Bayer, en la qual va destacar els seus mèrits com a investigadora en teoria de nombres i la seva trajectòria científica. Seria ben difícil resumir-la en poques paraules, fet pel qual s'inclou íntegra, en l'article que segueix, i dedicaré els paràgrafs següents a comentar alguns detalls de l'acte d'homenatge.

Seguint el protocol, el president de la Xarxa li va fer entrega de la medalla d'honor, fet que va anar acompanyat dels aplaudiments de la sala. Pilar Bayer va iniciar el discurs amb unes paraules d'agraïment, en què va destacar la feina d'equip realitzada amb les persones que integren el Seminari de Teoria de Nombres de Barcelona (STNB) i va recordar amb emoció persones que ens han deixat, amb qui havia compartit des dels inicis la passió per la teoria de nombres, com Griselda Pascual i Jürgen Neukirch. Detallista de mena, no li va passar per alt la coincidència que l'avinguda on se celebrava l'acte portava el nom de Carl Friedrich Gauss, anomenat el *príncep de les matemàtiques*, amb treballs cabdals en teoria de nombres. També va parlar de satisfacció pel fet que una ciència pura com la teoria de nombres, poc efectista i visible en la societat, hagués

estat reconeguda per la Xarxa Vives, i es va mostrar esperançada que això es reflectís en un bon sistema de recerca.



Després que l'artista plàstic Antoni Miró rebés també la seva medalla d'honor, els homenatjats van rebre les felicitacions dels vicepresidents de la Xarxa, Sergi Bonet, Francisco J. Mora, Joan Viñas i Vicent Climent, que va explicitar «ben distants o no tant», ja que les matemàtiques també són un art! L'homenatge compartit entre una matemàtica i un artista va permetre observar semblances en els seus perfils com la creativitat i l'originalitat, la necessitat emocional que ambdós mostraven, i fins i tot l'aspecte reivindicatiu, compromès també amb les persones, que en el cas de la Pilar s'ha manifestat per exemple en la seva tasca formativa incessant. De fet, Antoni Miró va confessar que li hagués agradat ser professor d'universitat.

Antoni Castellà, secretari d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, es va sumar a les felicitacions, lloant la tasca de la Xarxa Vives i les universitats com a nucli de generació del coneixement, amb una vocació de rol europeu. En el seu discurs es va alegrar de la recuperació del suport de les administracions del País Valencià i les Balears a la Xarxa, comentant que el nombre d'estats que hi participen podria seguir una successió primer creixent i després decreixent. L'alcalde de Castelldefels, Candela López, també va felicitar Bayer i Miró, reiterant el compromís de la ciutat per l'avenç del coneixement, la investigació i l'aprenentatge.

Finalment, Josep A. Planell va fer una doble reflexió utilitzant *La traviata* de Verdi com a

metàfora, destacant que per al triomf li va caldre risc, originalitat i persistència, trets que també són indispensables per a una carrera científica, com mostra la trajectòria de la Dra. Bayer. Va insistir que les universitats han de cooperar i competir sense por, i han de ser el motor transformador que doni resposta als reptes econòmics i socials amb innovació, per la qual cosa es necessita un bon sistema de recerca, citant el que havia afirmat moments abans Pilar Bayer. També va alertar de la temptació d'adaptar la recerca a les necessitats

de l'empresa, ja que el funcionament en el món no és pas així i la universitat ha de fer recerca d'excel·lència, a la frontera del coneixement. La segona reflexió va fer referència al fet que cal recerca en tots els àmbits, tecnològica i experimental i també social, fent autocrítica, per la qual cosa es necessiten decisions polítiques i suport de l'administració, per tenir en compte l'avenç del coneixement. Finalment, com al brindis de *La traviata*, va convidar les persones assistents a brindar per Pilar Bayer i Antoni Miró.

Montserrat Alsina
Universitat Politècnica de Catalunya

Laudatio

Segons Karl Friedrich Gauss, sovint conegut com a *princeps mathematicorum*, la matemàtica és la reina de les ciències i la teoria de nombres és la reina de les matemàtiques.

La professora Pilar Bayer és matemàtica i la seva especialitat és la teoria de nombres. Com no podia ser d'una altra manera tractant-se d'una disciplina amb tan bones referències, la doctora Bayer és una entusiasta de la seva feina i aconsegueix encomanar la seva passió per les matemàtiques, les seves ganes d'aprendre i la satisfacció que li produeix resoldre problemes difícils a tots els que l'envolten: els estudiants de grau, de màster i de doctorat, els companys del seu grup de recerca, els investigadors amb qui col·labora, i fins i tot a gent de fora del món acadèmic, ja que, amb generositat i entusiasme poc freqüents entre la professió científica, participa sovint en activitats de divulgació i de promoció de la ciència i les matemàtiques a tota la societat.

La professora Bayer va començar la seva carrera acadèmica en una universitat devastada per la postguerra i el franquisme. Pertany a la generació de científics pioners que, en un ambient mediocre i sòrdid, van començar a investigar, a viatjar a l'estranger per conèixer els millors experts i col·laborar amb ells, a publicar resultats en revistes especialitzades i explicar-los en congressos internacionals. Gràcies a persones com ella, la universitat i la recerca del nostre país van fer un salt endavant espectacular durant els anys vuitanta i noranta i els

primers anys del segle actual, situant Catalunya en el mapa mundial de la recerca científica. Malauradament, en els darrers cinc o sis anys hem retrocedit mentre altres seguien avançant, i perilla que ni amb grans esforços no ens puguem recuperar d'aquest pas enrere.



El gust per les matemàtiques li va encomanar Griselda Pascual, professora seva a l'institut Maragall. Va fer la llicenciatura a la Universitat de Barcelona, on era l'única noia del curs, destacant sempre entre els estudiants més brillants de la promoció. A continuació va fer el doctorat sota la direcció del Dr. Mallol. Per a la seva tesi doctoral, que versà sobre extensions maximals on un primer descompon completament, va comptar amb el suport i l'assessorament del professor Jürgen Neukirch, que va ser-ne codirector. Durant aquesta etapa va retrobar la seva professora d'institut com a companya d'estudis de doctorat; totes dues